

PALEBNÉ PODKLADY

k zasazení divize druhého sledu

Článek rozebírá problematiku průzkumu cílů pro palbu ve prospěch divize vyváděné z hloubky vlastní sestavy. Všímá si zejména vzájemného vztahu nepřátelské situace, času a možnosti průzkumných prostředků a vyvozuje hlediska pro stanovení lhůt pohotovosti k palbě, průzkumu a bojové činnosti divize jako celku.

Obecný požadavek k rozhodnutí zasadit druhý sled je jak v útoku, tak v obraně snaha o změnu poměru sil na určitém úseku a směru. V obou případech je však nutné rozlišovat potenciální možnost divize a skutečnou možnost dosáhnout očekávaný efekt na bojišti. K realizaci druhého, a o to vždy musí jít, musíme vytvořit určité předpoklady. Vedle rozsahu úkolů plánovacích a organizačních jsou mezi nimi praktická opatření v přípravě takovéto akce přímo v terénu s konkrétními prostředky a živou silou. Tato činnost v souhrnu umožní reálný časový rozvrh, který vyústí v určení příslušných lhůt. Celá tato oblast je však plna rozporů, které způsobují, že jedna výhoda koresponduje druhé nevýhodě a naopak. Je proto správné zvážit, které akce, které výhodě dáme přednost, aniž způsobíme, že celá činnost bude nějak podstatně narušena nebo dokonce zmařena a očekávaný výsledek se nedostaví.

V dalším si všimneme výhradně problematiky útočné činnosti. Je tomu tak proto, že tato oblast poskytuje názornější a četnější možnosti aplikace na činnost obrannou než by tomu bylo v opačném případě.

Druhý nebo další sled armády, představovaný divizí byl odedávna středem pozornosti jak vlastního velitele, tak i protivníka, protože již sama existence takového svazku představuje celou řadu možností a z toho plynoucích ovlivnění dalšího průběhu operace. Proto vlastní strana se sna-

žila použít druhý sled v rozhodujícím okamžiku a strana nepřátelská se naopak pokoušela v takovém úmyslu nám již preventivně bránit. Z toho vyplynula nutnost jednak utajovat zámysl použití druhého sledu, což předpokládá, byť obvykle marnou snahu utajit druhý sled jako takový, ale zejména utajit pak konkrétní zásah tohoto svazku na nejdelší možnou dobu. Z toho dále přirozeným během věci vyplývá nutnost rychlého manévru zasazovaného svazku, a to jak přesunu z hloubky vlastní sestavy, tak i v prostoru, kde má dojít k rozvinutí a zasazení do boje.

Zde se objevuje první rozpor mezi užitečností a neužitečností. Co je totiž z hlediska utajení výhodné, je nevýhodné z hlediska příprav, neboli čím menší možnost prozrazení vlastního zámyslu a zničení ze strany nepřítele, tím větší nesnáze ve snaze splnit důkladně celou akci. Do popředí vystupuje faktor času. Bude nás provázet při zkoumání celé této otázky ve všech jejích aspektech až do konce.

Tento rozpor je základním činitelem a z něho konkrétním posouzením jednotlivých činností vyplynou další.

Rozhodnutí zasadit druhý (další) sled bylo jistě něčím motivováno. V souhrnu posuzovaných otázek a impulsů hrála situace nepřítele první úlohu. To je ostatně nepopíratelné, protože žádný velitel nepostupuje tak, aby při bezradnosti v důsledku nedostatku zpráv vyrazil s trumfem v ruce. Rozsah údajů o nepříteli je

vždy různý, nikdy o něm nevíme vše. To platí i v případě, kdy s ním bojujeme dlouhou dobu v dotyku. V tomto případě, i když připustíme, že prvosledové síly mají o nepříteli maximální rozsah znalostí, v době konkrétního střetnutí našeho druhého sledu s nepřitelem bude situace zcela jiná. V každém případě se rozhoduje s velkou dávkou předvídání, ale ne skutečných znalostí o nepříteli. Vzniká otázka, jak získat obraz nepřátelské situace? Konkrétního nepřítel před čarou zasazení našeho druhého sledu v době rozhodnutí o zasazení nikdy neznáme. Rozpor mezi snahou o rychlost zasazení a velkým rozsahem příprav tohoto zasazení teď nabývá určitějších forem. Řeší se obvykle dvěma způsoby. První z nich předpokládá, že druhosledový svazek vejde do boje z chodu, bez palebné přípravy. Druhý předpokládá přípravu palebné činnosti, tedy určitý čas k získání podkladů k takové činnosti. Konečně je i třetí možnost, vyplývající z rozhodnutí prvního, totiž zahájit boj bez palebné přípravy a v případě neúspěchu zorganizovat ji dodatečně. K rozhodnutí k oběma variantám však dochází, jak jsem již uvedl, na základě většího důlu předvídání situace nepřítel než jeho skutečného poznání. Problém palebné přípravy se tak stává další rozporuplnou oblastí.

Předpokladem palebné přípravy je velký počet důležitých cílů v sestavě nepřítel. Takových cílů, jejichž činnost by znemožnila očekávaný efekt zasazení druhého sledu, kdybychom předem nepřikročili k jejich neutralizaci nebo zničení. To tedy znamená z palebného hlediska vlastních prostředků cíle odhalit, uskupit palebné prostředky, připravit prvky střelby a zahájit palbu. Odhalení cílů pak vyžaduje rozvinout průzkumné prostředky. K této činnosti dochází v prostoru čáry zasazení, předchází jí přesun na tuto čáru a tomuto naplánování celé činnosti. Jsou tedy tři etapy — plánování, přesun, činnost na čáře zasazení. Předchází-li palebná příprava zasazení divize, pak limitem pro konečnou lhůtu pohotovosti celé divize na čáře zasazení musí být ty časové veličiny, ty lhůty pohotovosti, které se týkají palebné přípravy ve všech jejích souvislostech. Velitel, který určuje tyto časové lhůty by měl postupovat podle tohoto schématu:

1. na přípravu palebné přípravy [tedy plánování palby a použití dělostřelectva a raket] potřebuje štáb ... „x“ času,

2. přesun z prostoru soustředění divize (nebo místa divize) na čáru zasazení [z důraznější na čáru zasazení a ne na okamžitou čáru dotyku] vyžaduje ... „y“ času,

3. k rozvinutí průzkumných prostředků na čáře zasazení je třeba „z“ času,

4. k vlastnímu průzkumu „k“ času,

5. k výpočtu prvků a na plánování palby pak „h“ času.

Ze součtu $X+Y+Z+K+H$ vyjde lhůta pohotovosti k palbě, která je limitujícím činitelem celého zasazení sledu.

K vysvětlení uvedu několik poznámek. První dva body můžeme určit velmi přesně. Třetí bod je problematičtější, protože rozvíjení nebude nikdy probíhat současně po celé frontě plánovaného zasazení. I tento bod však můžeme v podstatě vyjádřit časově. Rovněž poslední časový úsek můžeme podle zkušeností určit dost přesně. Problémem však zůstává velikost doby k vlastnímu průzkumu. Zde musíme uvažovat o konkrétních možnostech průzkumu, které závisí na denní a noční době. Obecně můžeme říci, že všechny prostředky pozorování, a to jak pozemního, tak vzdušného jsou v noci vyřazeny z činnosti, takže nejsou schopny dodat solidní výsledky. Totéž se týká i pozemního a vzdušného fotografování. Zbývá tedy omezená kvantita prostředků technického průzkumu (radiolokačního a zvukoměrného), které není z hlediska průzkumu na noci (viditelnosti) závislé. Je však závislé na přesnosti topografického připojení. V noci však o nějaké kvalitě činnosti nemůžeme hovořit. Otázka průzkumu v noci, bez předchozí kontinuity s činností předcházejícího dne je tedy za současných podmínek techniky naprosto katastrofální. Z hlediska průzkumu je proto nutné počítat s denní dobou, protože doba vyhrazená v noci znemožní jakoukoli solidní činnost. Předpokládáme ovšem, že máme již jisté zkušenosti, které nám na základě statistiky umožní stanovit, že pro divizi potřebujeme určitý čas k získání podstatných cílů pro palbu.

Požadavek utajení sestavy a zámyslu zasazované divize (přesun a přípravu před vyražením z čáry probíhají v noci) a nutnost vyhradit k vlastní bojové činnosti divize co nejvíce denního času (útok začne co nejdříve ráno) jsou tedy se vším, co souvisí s palbou, v naprostém rozporu. Vzniká otázka: dát přednost utajení nebo plněnému zasazení bez velkých ztrát? A zde je druhý problém: dát divizi co nejvíce denního času k vlastní bojové činnosti po vyražení nebo tento čas zkrátit a věnovat ho solidnímu průzkumu pro palebnou přípravu?

Řešit tyto problémy není věcí dělostřelectva. Na druhé straně je ovšem povinností upozornit na dosah zdraru nebo nezdraru palebné přípravy, která byla na-

řízena a může být správně uskutečněna jen za jistých předpokladů, které nelze obejít a pominout.

Zatím jsem zde hovořil v tom smyslu, jako by podklady pro palebnou přípravu získávaly průzkumné prostředky jen zasazované divize. To je ovšem jednostranný pohled. Je nutné uvést, za jakých momentů může z hlediska vlastního prvního sledu k zasazení druhého sledu dojít. Druhý sled může být zasazován do mezery vzniklé v prvním sledu. Nebo může jít o případ, kdy v prostoru čáry zasazení je rozvinut souvisle první sled. Konečně může nastat případ, kdy tento prostor je buď překryt na křídlech prvním sledem z obou stran nebo nesouvisle překryt skupinami a silami prvního sledu. Z těchto případů pak vyplývá možnost využití průzkumné (ale i palebné) činnosti prvního sledu ve prospěch zasazovaného druhého sledu. Vedle prostředků druhého sledu se zde tedy objevují další kapacity schopné zúčastnit se řešených otázek.

Třetí veličinou je v našem případě stupeň armády. Tedy vyšší velení, které bezpodmínečně v případě zasazení do mezery a velmi často i při nedostatečnosti nasycení prostoru čáry zasazení silami prvního sledu musí poskytnout svoji pomoc.

Zdrojem zpráv o cílech pro palebnou přípravu mohou tedy být prostředky druhého sledu, prvního sledu a vyššího velení.

Podle mechanického součtu zdálo by se (ovšem naprosto klamně), že není důvodů k vyslovení jakýchkoli pochyb kolem této činnosti.

Aby k tomu nemohlo dojít a abychom neupadli do přílišného optimismu, je nutné poněkud podrobněji polednat o skutečných možnostech těchto zdrojů zpráv.

Je to především otázka možností prvního sledu z hlediska jejich průzkumné kapacity. Je-li první sled před čarou zasazení, řešíme problém obvykle tak, že mu vyšší stupeň velení (armáda) prostě nařídí, aby získal podklady k zasazení druhého sledu. Určí se pověřenec i druh cílů, pásmo průzkumu a komu výsledky předat. Pomineme-li otázku, zdánlivě velmi jednoduchou, jak toto předání realizovat, kolik času to vyžaduje, jaké součinnosti problémy vzniknou, pak nemůžeme pominout jiný povážlivý problém. Co to znamená „získat podklady“ pro druhý sled? Znamená to snad, že dosud první sled nic nezískával? Vždyť bojoval, prováděl průzkum a vedl palbu! Získal-li cíl, pak tedy na něj střílel. Pak jej ale zničil, cíl neexistuje nebo nezničil a cíl zmizel a je

nutné jej znova zjišťovat. To se nepochybně stalo, protože cyklus „zjistit — zničit — zjistit — zničit atd.“ probíhá v boji vždy, a to bez ohledu, očekáváme-li zasazení druhého sledu nebo ne. Podklady o nepříteli tedy první sled buď má a využívá je anebo nemá, protože není v jeho silách je získat a žádný další rozkaz tuto situaci nezlepší. Pouze v jediném případě můžeme očekávat, že první sled dodá druhému podklady o nepříteli, a to tehdy, má-li a už dávno před takovým rozkazem armády měl více průzkumných údajů než palebných možností. Měl prostě tolik cílů, že je vzhledem k palebným možnostem nemohl zničit. Takový případ je však naprosto nebývalý. Podle všech zkušeností je tomu vždy naopak.

Posuzujeme-li tedy možnosti cílů u prvního sledu a jejich využití dalším sledem z těchto hledisek, pak nemůžeme očekávat, že bychom vzhledem k existenci prvoledových průzkumných možností mohli upustit od rozvinování průzkumných sil druhého sledu. O tuto možnost však vždy jde, protože při její realizaci vyřešíme onen problém nedostatku času, zajistíme utajení, odstraníme onu potíž se stále oponujícími dělostřeleckými veliteli, kteří žádají „nepřípustně“ dlouhé lhůty příprav.

Všimněme si možnosti vyššího stupně. V našem konkrétním případě jde o stupeň armády a v současné době prakticky o dělostřelecké průzkumné letectvo. Poskytnout podklady pro palebnou přípravu zasazované divize je velmi přesně obsaženo vysvětlitelný termín. Předně se netýká těch průzkumných údajů, kterými sice armáda z prostoru zasazení disponuje, ale které divize nemůže palebně využít. Dále se netýká těch průzkumných údajů, které jsou sice využity palebně, byť ve prospěch zasazené divize, ale armádními prostředky a konečně nám nic nepomohou údaje netýkající se divize. Jde jen a jen o poskytnutí takových údajů, které budou jako cílem v rámci palebné přípravy, uskutečňované prostředky divize. Mínilme-li divizi, pak tím máme na mysli ovšem nejen podklady pro divizní rakety nebo divizní dělostřeleckou skupinu, ale i oddíly. Tedy cíle, které za normálních okolností dělostřelecké průzkumné letectvo nezjišťuje nebo aspoň velkou většinu z nich. Přesnost bodových nebo malorozměrných cílů nebo naopak průběhu velkých cílů jako je ohnisko odporu čtyř je naprosto nepostačující. Letec může dodat uspokojivě přesně baterii, zálohu, prostředek raketového napadení. To se týká pozorování a také ovšem denního času. V noci od pozorování značné výsledky oče-

kávat nemůžeme. Zbývá průzkum fotografováním. Na snímku může být více cílů, i oněch malorozměrných, a to za dvou předpokladů: průzkum fotografováním uskutečňujeme ve dne a v prostoru, kde je nepřítel. Letecký snímek, který potenciálně může poskytnout řadu podkladů, musí tedy být zhotoven v době, kdy nepřítel již zaujal sestavu před naší čarou zasazení a ve dne. To vše je ovšem v rozporu s přípravami v noci a v krátkých lhůtách. Z toho tedy vyplývá, že problém zcela nevyřešíme ani zasazením armádních průzkumných prostředků. Stále se musíme vracet k požadavku, aby průzkumný předstih byl realizován při splnění dvou podmínek:

— dostatečně dlouhá doba k činnosti prostředků průzkumu s převážným dílem dobré viditelnosti,

— rozvinutí prostředků zasazovaného druhého sledu.

Shrneme-li naše úvahy, pak je jasné, že zasazení z chodu s palebnou přípravou, byť krátkou, nelze realizovat.

Pokud bychom měli brát v úvahu množství a možnosti jiných průzkumných prostředků než dělostřeleckých, pak k jejich ocenění platí tatáž hlediska. Jejich výsledky průzkumu v podstatě nemůžeme palebně využít, a proto nemohou sloužit jako podklad pro palebnou přípravu.

Vyloučíme-li možnost zasazení druhého sledu z chodu, byť s krátkou palebnou přípravou, pak zbývá takové zasazení, které počítá s palebnou přípravou a je reálné. Reálné bude ovšem jen tehdy, budeme-li vycházet z těchto předpokladů:

1. Limitující lhůty pohotovosti k zasazení druhého sledu jsou ty, které se týkají palebné přípravy.

2. Podklady pro palebnou přípravu získávají jak prostředky zasazovaného druhého sledu, tak i vyššího stupně.

3. Rozhodující podmínkou k získání podkladů je potřebné množství denního času na průzkum a topografické připojení.

4. Jen ve zcela výjimečných případech může první sled dodat podstatné podklady pro palebnou přípravu ve prospěch druhého sledu.